

³⁵ Br.W., 'Een oude geschiedenis maar eeuwig nieuw', *Ibid.* 9.2 (november-december 1935) 1. Zie ook: F.D., *Aan de protestantsche ouders in Vlaanderen* (Brussel s.a. [± 1930]) 4-5; N. [P. Neven], 'Gedachten, ingegeven door de wet tot regeling van het lager onderwijs', *De Torenwachter* 4.9 (februari 1931) 2.

³⁶ W., 'Schoolstrijd', *Ibid.* 9.4 (maart-april 1936) 4.

³⁷ Postma, 'Christelijk onderwijs', 1.

³⁸ N. [P. Neven], 'Vrees voor Rome', *Ibid.* 4.11-12 (april-mei 1931) 2.

³⁹ E. [J.C.B. Eykman], 'Tweeërlei doel', *Ibid.* 4.6 (november 1930) 1-2.

⁴⁰ H., 'Zal men het roer wenden?', *Ibid.* 4.4 (september 1930) 2; H., 'Woord en wederwoord', *Ibid.* 4.5 (oktober 1930) 2; Eykman, 'Tweeërlei doel', 2; H., 'Vlaamsch of Hollandsch?', *Ibid.* 4.7 (december 1930) 2; S.V.M., 'School en evangelisatie', *Ibid.*, 4.11-12 (april-mei 1931) 3; E. [J.C.B. Eykman], 'Kerk en school', 4.4 (januari 1933) 2. Zie ook: F.D., *Aan de protestantsche ouders*, 11.

⁴¹ A.L. [A. Lauwers], 'Enkele gedachten door den evangelisatiearbeid ingegeven', *De Torenwachter* 4.3 (augustus 1930) 1-2, aldaar 2.

⁴² H., 'Vlaamsch of Hollandsch?', 2.

bijvoorbeeld te behandelen zonder daarbij iemand in zijn godsdienstige gevoelens te krenken, terwijl Bijbelse geschiedenis geen onderdeel van hun curriculum uitmaakte. Het onderscheid tussen openbaar en bijzonder onderwijs ging evenwel verder dan dat: 'het zijn niet de sommetjes of de taallesjes, ook niet de leesboekjes of de lessen in geschiedenis of natuurkennis – zelfs nog niet in de eerste plaats het ochtend- en avondgebed, dat de school maakt tot een christelijke school. Het is de sfeer, die alles doortrekt. Uw kind behoort in een christelijke sfeer, dàar moet het zich thuis voelen.'³⁵ Bovendien, onderstreepte *De Torenwachter*, gedroeg het 'staatsonderwijs' zich als een kameleon; het nam als vanzelf de heersende politieke en kerkelijke 'kleur' aan van diens omgeving, wat tot gevolg had dat openbare scholen zich op het platteland vaak nauwelijks onderscheidden van scholen op rooms-katholieke grondslag³⁶ en leerlingen in de grote steden aan allerlei vormen van ongelooft blootstelden: 'dit is het groote gevaar van de openbare school,' oreerde Meynen, 'dat de verderfelijke invloeden vaak niet komen in den vorm van het lompe communisme, maar in den beredeneerden vorm van het socialisme.'³⁷ Teneinde 'de jeugd voor de kerk te behouden'³⁸ en kinderen te behoeden voor 'roomse' of 'revolutionaire' indoctrinatie, was het zaak dat de protestanten in België zich eendrachtig achter het vaandel van de VPCO zouden scharen.³⁹

Nadrukkelijker dan schoolverenigingen in Nederland, onderkende de VPCO, ten tweede, het potentieel van de school met de Bijbel als evangelisatiemiddel.⁴⁰ Hoewel zij niet in de laatste plaats tot doel hadden protestantse kinderen tegen ongewenste invloeden van buitenaf te beschermen,⁴¹ konden de scholen met de Bijbel eveneens leerplichtigen uit rooms-katholieke of seculiere milieus in aanraking brengen met de Bijbelse heilsfeiten en boodschap van ellende, verlossing en dankbaarheid.⁴² Tegenover een streng benoemingsbeleid – het leraarschap bleef voorhouden aan belijdende leden van een protestantse kerk – zou daarom een ruimhartig toelatingsbeleid moeten staan. De eerste vereiste was met het oog op de tweede vereiste van eminent belang; een beginselvaste onderwijzer, schreef *De Torenwachter*, 'moet zijn taak zien als een missionaire opdracht. Hij heeft van Godswege de roeping om, bewogen over 't geestelijk nihilisme waarin een groot deel van het volk en van onze kinderen dreigen weg te zinken, deze kinderen te brengen onder het licht van Gods Woord. Hij moet een *heraut* zijn.'⁴³ Door niet-protestantse leerlingen op de bij haar aangesloten scholen toe te laten, hoopte de VPCO bovendien hun ouders met het Evangelie te bereiken: 'het komt meermalen voor, dat ouders door hunne kinderen weer tot verlevendiging hunner [godsdienstige] belangstelling gebracht worden.'⁴⁴ De school kon bijgevolg als voorportaal dienen van de kerk.